

**GILLIAN FLYNNNING “DARK PLACES” ASARIDA BOLALIK
TRAVMASINING PSIXOLOGIK VA BADIY TALQINI**

Rustamova Nigoraxon Asqar qizi

E – mail : nigorakhon7475@gmail.com

Tel:(97)7727475

O‘zDJTU professori, fil.f.d (DSc) M. Umarova taqrizi asosida

Annotatsiya

Ushbu tezisda amerikalik yozuvchi Gillian Flynnning “Dark Places” romanida bolalik travmasining badiiy va psixologik talqini tadqiq etiladi. Asarda bolalik davrida yuz bergan oilaviy fojiaiy voqealar, qo‘rquv, yo‘qotish, aybdorlik hissi va travmatik xotiraning qahramon ruhiyatiga ta’siri markaziy masalalardan biri sifatida namoyon bo‘ladi. Tadqiqot davomida travmatik tajribaning qahramon xarakteri shakllanishiga ta’siri, xotiraning syujetni tashkil etishdagi o‘rni hamda retrospeksiya va psixologik tasvir vositalarining funksiyasi tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar

psixologik triller, bolalik travmasi, psixologizm, travmatik xotira, ruhiyat, ichki konflikt, xotira, qiyosiy tahlil.

Kirish

Gillian Flynn ijodida inson ruhiyatining murakkab jihatlarini yoritish, ayniqsa, bolalik tajribasining shaxsning keyingi hayotiga ta’sirini ko‘rsatish muhim o‘rin egallaydi. “Dark Places” romanida oilaviy fojiadan omon qolgan Libby Day obrazining ruhiy holati orqali o‘tmishdagi travmatik tajribaning inson ongida qanday saqlanib qolishi va keyingi hayotga ta’sir qilishi tasvirlanadi.

Asarda bolalik travmasi faqat o‘tmishda sodir bo‘lgan voqea sifatida emas, balki qahramonning hozirgi hayotini ham belgilab turuvchi psixologik omil sifatida namoyon bo‘ladi. Shu jihatdan roman psixologik trillerlarning janriy xususiyatlari bilan travma poetikasining o‘zaro uyg‘unlashuvini kuzatish uchun muhim material hisoblanadi.

Asosiy qism

“Dark Places” romanining markazida Libby Dayning bolalikdagi oilaviy fojia bilan bog‘liq xotiralar turadi. Bolalik davrida boshdan kechirilgan keskin hodisa uning ruhiyatida chuqur iz qoldiradi. Voqeaning to‘liq tafsilotlari uzoq vaqt davomida qahramon xotirasida parchali va subyektiv shaklda saqlanadi. Natijada o‘tmish va hozirgi zamon o‘rtasidagi chegaralar murakkablashadi.

Romanda travmatik xotiraning muhim funksiyalaridan biri — sirni shakllantirishdir. O‘quvchi voqeaning asl mohiyatini birdaniga bilmaydi. Turli xotiralar, guvohliklar va o‘tmishga qaytishlar orqali voqealar bosqichma-bosqich tiklanadi. Bunday kompozitsion qurilish psixologik trillerga xos bo‘lgan keskinlikni kuchaytiradi.

Libby Day obrazining ruhiy holatini tahlil qilishda aybdorlik va qo‘rquv tushunchalari ham alohida ahamiyat kasb etadi. Bolalikdagi voqea qahramonning o‘zini va atrofidagi insonlarni idrok etishiga ta’sir qiladi. Uning o‘tmishga bo‘lgan munosabati oddiy xotira emas, balki ruhiy jarohat bilan bog‘langan tajriba sifatida namoyon bo‘ladi.

Romanning badiiy qurilishida retrospeksiya muhim vosita hisoblanadi. O‘tmish voqealarining turli nuqtayi nazarlardan berilishi voqelikning yagona va mutlaq talqinini shubha ostiga qo‘yadi. Shu tariqa muallif o‘quvchini voqealarni qayta ko‘rib chiqishga undaydi.

Asarda bolalik travmasi qahramon xarakterini ochib berish bilan bir qatorda, syujetni harakatga keltiruvchi omil vazifasini ham bajaradi. Libby Dayning o‘tmishdagi voqealarni qayta tekshirishga bo‘lgan ehtiyoji roman syujetining asosiy harakatlantiruvchi kuchlaridan biriga aylanadi. Demak, travma bu yerda faqat psixologik hodisa emas, balki kompozitsion va syujet funksiyasiga ega badiiy kategoriya sifatida ham namoyon bo‘ladi.

Xulosa

Gillian Flynnning “Dark Places” romanida bolalik travmasi psixologik trillerning asosiy janriy mexanizmlari bilan uzviy bog‘langan. Travmatik xotira, qo‘rquv,

aybdorlik va o'tmishga qaytish kabi motivlar qahramon ruhiyatini ochish bilan birga, asardagi sir va intriganing shakllanishiga xizmat qiladi.

Roman misolida bolalik travmasining badiiy talqini individual ruhiy jarohat doirasidan chiqib, oila, xotira, haqiqat va insonning o'tmish bilan munosabati kabi kengroq masalalarni yoritish imkonini beradi. Shunday qilib, "Dark Places"da travma qahramon xarakterini shakllantiruvchi, syujetni rivojlantiruvchi va psixologik keskinlikni yuzaga keltiruvchi muhim poetik vosita sifatida namoyon bo'ladi.